

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem n. dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarno sv. Cirila, koroška ulica št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobijo se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenec celjske okolice!

Da so Nemci nam Slovincem sovražni, da nas zaničujejo in nam nasprotujejo, kjerkoli da le morejo, in da smo ravno mi Slovenci najpotrpežljivši narod na svetu, to nam pove zgodovina veliko stoletij. Da pa se zamore civilizirani človek, h kateremu se tudi Nemci in njih somišljeniki štejejo, tako daleč spozabiti, da psuje svojega sočloveka, kateri ni družega zakrivil kakor to, da je Slovenec, s priimki »Windischer Hund«, windisches Gesindel, windische Bagage« itd. tega pa bi človek ne verjel, ako bi sam na svoja ušesa ne slisal.

Dne 7. in 8. avgusta pokazali pa so naši velikomemški Celjani svoje pravo lice. Vzeli so si krinko raz obraza in pokazali vse svoje sovrašтво do nas mirnih Slovencev. Zato, ker smo se hoteli mi na svoji lastni zemlji med seboj pošteno veseliti, za svoj lastni denar se kratkočasiti, in zato ker smo k tej veselici povabili svoje brate in prijatelje, zato pa so nas celjski Nemci psovali in ozmirjali kot svoje sužnje, pse, nas ometavali s smrdljivimi jajci, črnilom in kamenjem! Nam zapirali in nas podili iz krčem in prodajalnic, seveda nemških, in Bog zna, kaj bi še bili ti nemški olikanci vse počenjali, da ni vlada jih zadržavala z oboroženo močjo.

Dragi Slovenci! Je-li potreba še večjega zasramovanja, je-li potreba še večjega razžaljenja za nas od strani celjskih Nemcev in njih privržencev, preden da je naše potrpežljivosti konec? Ne, ni nje potreba več! Naše potrpežljivosti je konec, vrč nemčurjev v Celju se je razbil ob njih zaslepljenosti. Do sedaj so delali oni, a od sedaj pa bomo delali mi. Veter se je obrnil. Znanprej bomo pa mi pokazali, da Slovenec v Savinjski dolini je mož, da sovraži izzivljajoče celjske Nemce in njih privržence.

Dragi rojaki! Ako imamo le še eno iskro slovenske časti v svojih prsih, ako tli le še ena iskra ljubezni do tlačenega in zaničevanega slovenskega naroda v naših srcih, pokažimo, da smo možje, ne pustimo se zaničevati in psovati, obrnimo hrbet vsem nemškim in nemškomislečim trgovcem, krčmarjem in drugim obrtnikom, zavežimo svoj denarne mošnje pred njimi, kupujemo vse, kar potrebujemo, pri naših trgovcih, pri naših obrtnikih, ne eden naših soldov naj ne preide iz naše roke v roke naših sovražnikov, in ti nesramneži, kateri nas psujejo z »Windischer Hund«, kateri po nas pljuvajo, kateri nas z dna svojega srca sovražijo, ti bodo v kratkemu času potihnil in mesto njih se naši bratje in naši sinovi naselili.

Mi Slovenci smo olikani in plemeniti narod, mi se s tako na nizki stopinji olike stoječimi nasprotniki ne bomo pretepali, ker to bi bilo brez vse koristi in bi škodovalo le nam. Ampak mi bomo naše sovražnike

vrgli ob tla tako hitro, ko njim odtegnemo gmotno podporo. Naše geslo je in bode: »Svoji k svojim!« a ne v besedi nego v dejanju. Tukaj naj gre poziv na vse narodnjake na deželi, da delajo z vso močjo in povsodi v vsaki vasi, pri vsaki hiši nato, da se naše ljudstvo podučijo, da se naj izogiba sovražnikov. V vsaki občini, v vsaki vasi naj se izvoli odbor, kateri bode skrbel za to, da bode naše ljudstvo svoje potrebe le pri naših obrtnikih kupovalo, in da bode skrbel zato, da bode ljudstvo pošteno z dobrim blagom postreženo. Na naše trgovce in na naše obrtnike pa gre poziv, da naj vso svojo skrb obrnejo nato, da bode naše ljudstvo zadovoljno z blagom in z ceno, in da ne bode nikdo imel opravičenega uzroka iti k nasprotniku po to, kar želi.

Dragi rojaki! Zdaj ni več šala. Zdaj se gre za našo čast. Ne pustimo, da bode pljuval na nas oni ošabnež, kojemu smo mi do kruha pomagali! Vrzimo nje gmotno ob tla, in pobrali bodo šila in kopita pa šli v blaženo Nemčijo, k njim ljubljenu Bismarku, kojemu tako radi kličejo »hoch« »hoch«! Tamkaj znajo peti z lačnim trebuhom »Wacht am Rhein«, a mi smo pošteni Slovenci in zvesti Avstrijanci, mi smo gospodari na naši zemlji, kojo so kupili naši očeti s svojo krvjo, zato pa zaničujemo te ohole nemške Celjane iz globin svojih src. Bratje Slovenci! Ako smo pošteni in nam je kaj za našo čast, prisežimo vsi brez razločka na geslo: »Svoji k svojim!« Na delo, na hrabro delo torej!

Kmet iz celjske okolice.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse. (Dalje.)

Činitelj, ki deluje v tem smislu, je mnogo. Prvi je ljudska šola. Po zdravi človeški pameti in po avstrijskem osnovnem zakonu bi učni jezik po naših šolah imel biti slovenski, a nemški jezik neobvezen predmet, ki se uči tam, kjer to stariši želijo. V osrednji naše zemlje je sicer slovensčina učni jezik, toda prvič ne v vseh predmetih oziroma na vseh stopnjah in drugič je nemškemu jeziku, ki je obvezen, odkazano toliko ur, da trpijo otroci v svoji materinščini veliko škodo. Po mestih, trgih in večjih krajih, zlasti tam, kjer so tovarne, je pa slovensčini odmerjen tako majhen prostorček, da ostane le nestvor, ali pa so šole trdo nemške. Tako na pr. mesta Maribor, Ptuj in Celje nimajo slovenske šole.

Kako pa ob nemški meji? Faktična narodna meja je od Radgone do Arnovža Mura, od tod cesta čez Arvež do Ivnika in naprej črta čez Soboto do Labuda. Radgona nima niti jedne slovenske šole, še celo okoliška šola, v kateri so $\frac{3}{4}$ Slovencev, je trdno nemška;

taka šola v Apačah ($\frac{1}{4}$ slov.), na Sladki gori ($\frac{1}{3}$ slov.) in v Spielfeldu ($\frac{2}{5}$ slov.), kar se pa tiče nadaljne meje, niso le na tej šole trdo nemške, ampak z malo izjemami po vsem kosu med označeno mejo, Dravo in južno železnico, tako da se sme reči, ta kos zemlje, torej Kozjak in severozapadni del Slovenskih goric je že sedaj za nas izgubljen. Take šole so v Arvežu, v Lučah ($\frac{2}{3}$ slov.), v Račah ($\frac{1}{2}$ slov.), v Ivniku, v Soboti, pri Sv. Lovrencu, pri Sv. Jerneju, v Marenbergu ($\frac{1}{3}$ slov.), na Muti in na Vratah; pri drugih je izkazan slovensko-nemški učni jezik, a če vidimo, da je učitelj Nemeč, lahko si mislimo, kolike vrednosti je taka opomba za nas. V ostalih šolah je učni jezik le prvo oziroma prvi dve ali prva tri leta slovenski, ves drugi čas pa nemški. Trdo nemške šole se nahajajo nadalje v Radvanji ($\frac{2}{3}$ slov.) in Razvanji ($\frac{3}{10}$ slov.) pri Mariboru in pa poleg slovensko-nemških v Brežicah, v Vojniku, v Konjicah, v Vitanju, v Laškem trgu in v Ljutomeru. Vrh tega pa so še kakor gnide po vsem Slov. Štajarju zasejane trdo nemške šole nemškega šulvereina.

Če se končno pomisli, da je marsikateremu okrajnemu šolskemu nadzorniku glavna skrb pomnevanje in da je deželni šolski nadzornik brezobziren sovražnik slovenstva, lahko, si predstavljamo, v kakšnem duhu delujejo oni učitelji, kateri so zapadli v breznačajnost. Okrajni šolski sveti so po osredju večidel, ob mejah vseskozi nemškega mišljenja, deželni šolski svet v Gradcu pa itak predobro poznamo. Učitelji, ki noče zatajiti svoje slovenske matere in postati janičar, ima se odpovedati znanprej posvetni sreči in voljno vzeti težek križ na rame. Tako bo čez par let to, kar je sedaj še osredje, rob naše zemlje. Meje so najvažnejše, ko bi to naši politiki le vedno imeli pred očmi! Politika naša mora biti ekspanzivna, sicer je po nas.

Poglejmo k meščanskim šolam. Tukaj se nam šteti ni treba, ker nimamo nobene, dočim se nahajajo štiri nemške, dve v Mariboru, po jedna v Radgoni in v Celju. Učiteljsiše v Mariboru je nemško, zrelostni izpiti vršijo se le v nemškem jeziku, kakor da bi se naj vsi kandidati usposobili za Berolin; slovenščina je le predmet. Sicer pa je znanje slovenskega jezika oziroma usposobljenost, v tem jeziku učiti, celo nepotrebna reč, kajti nastavljajo se na trdo slovenske šole tudi učitelji, ki ne znajo slovenski in torej tudi nimajo po svojih spričevalih pravice, v slovenskih šolah učiti.

Kar imamo v srednjem šolstvu, ni vredno omeniti; to je jedino, da se na mariborski gimnaziji ti učenci, kateri to izrecno želijo, prva štiri leta ločijo od drugih, da se veronauka, latinščine in računanja učijo v slovenskem jeziku. Nekaj malega jim je s tem olajšano, ali one predmete, kateri bi slovenskemu jeziku mogli služiti najbolje, ako bi se učili v slovenščini, kakor zemljepisje, prirodopisje, in v katerih jim je najlažje odgovarjati nemški, morajo se ubogi fantiči učiti vendar nemški. In to se imenuje »slovenske« vsporednice ali paralelke.

Zraven tega, da nam obe gimnaziji, ki sta na Spodnjem Štajarskem, že po svoji notranji uredbi ne moreta biti pravični, se na celjskem nemškem zavodu naši sinovi tako preganjajo in se naš jezik in naša narodnost sploh tako zasramuje, da bi krivični čini, ki jih uprizarja od vlade z naslovom »šolski svetovalec« odlikovani ravnatelj Končnik s svojim učiteljskim osebjem, napolnili celo knjigo. Take krutosti in take vnebovpijoče krivice se ne dogajajo menda na nobenem avstrijskem zavodu; kaj takega je mogoče le še na Turškem. Ubogi slovenski stariši, ki nosijo svoje krvave krakcarje v Celje, da bi se njim kedaj izpolnila sladka nada! Ubogi krotki slovenski fantiči, katerim se neprestano greni trudapolni poklic učenja, in katere celo pehajo iz šole le, ker ho-

čejo biti pošteni in nočejo zatajiti in zaničevati svoje lastne zlate slovenske matere! Toda, predragi stariši, ne bojte se, dečkov svojih pošiljati v nove slovenske razrede, katere zopet dobimo. Stori se je že nekaj in še se bo storilo, da se gosp. Končniku nam nasprotno delo ustavi. (Dalje prih.)

Bo že, bo že . . . !

(Iz vranskega okraja.)

Naša organizacija na slovenskem Štajarskem slabo napreduje. Bralnih društev imamo res precej, imamo tri kat. delavska društva in nekaj političnih društev, a to je vse premalo. Ravno tam ni nobenih društev, kjer bi se najbolj potrebovala. Živo potrebno bi bilo železničarsko društvo v Mariboru in delavska društva v Celju, v Brežicah itd. Potrebna bi bila politična društva v Laškem, kozjanskem, sevniskem okraju itd. Rodoljubi, vzdignite se, pojdite na delo! Ali ni bolj častno delati za ljubi slovenski narod, kakor pa živeti v duhomoreči letargiji? Bomo li čakali, da nas bo nasprotnik prehitel? Kaj pomaga stokati in tožiti o slabih časih? Kaj pomaga obljube delati in se tolažiti z boljšimi časi: bo že, bo že, bomo že naredili itd.? Kaj pomaga izgovarjati se: jaz nisem za-tó, jaz tega ne umem, jaz ne utegnem delati itd.? Kdor se dandanes, ko je socialno vprašanje takó pereče, s takimi izgovori opravičuje, tisti je prišel za celih 50 let prepozno na svet. Vsak človek, naj bode kakoršnega-koli stanu hoče, se mora v zdanjih časih baviti s socialnim vprašanjem. Kdor tega ne stori, ne umeje potreb časa. Na delo torej, rodoljubi! Organizujmo se v društvih, stopimo v mogočno bojno vrsto vsi slovenski Štajarci in začnimo duševen, narodno-gospodarski boj s svojimi nasprotniki! Društva pa se takó-le snujejo: Zbere naj se skupaj nekaj mož, kateri izvolijo pripravljalni odbor. Naloga tega odbora je, da sestavi društvena pravila, katera morajo biti prirojena razmeram kraja in časa. Ko so pravila enkrat od pametnih mož pretehtana in določena, spišejo se v pet izpisih. Prvi izpis dobi kolek za 1 gld., drugi štirje pa po 15 kr. Kolek se ne sme prilepiti, marveč samó priložiti. Potem se naredi prošnja na c. kr. namestnijo (pri nas v Gradcu), v katerej se prosi, da bi se priložena pravila potrdila. Na-tó prošnjo se mora dati kolek za 50 kr., kateri naj se prilepi, a ne popiše. Vseh teh šest izpisov naj se potem pošlje na namestnijo.

V štirih tednih mora biti prošnja po postavi rešena. Ako so pravila potrjena, kar se navadno zgodi, ako ni v njih kake pomankljivosti, tedaj se napove prvi občni zbor, na katerem se sprejemajo udje ter se volijo predsednik, tajnik itd. Zbor pa se mora vselej nekaj dni prej naznaniti c. kr. okrajnemu glavarstvu. Takó se društva ustanavljajo. Bog daj, da bi se na slovenskem Štajarskem veliko društev ustanovilo, katera naj bi narod izobraževala in v krščanskem duhu delovala za preosnovo sedanjih žalostnih gospodarskih razmer!

Cerkvene zadeve.

Zlata sveta maša pri Sv. Lovrencu v Slov. gor.

Slovenske gorice že davno niso bile priča toli pomembne, ter sijajne svečanosti, kakoršna se je obhajala dne 8. avg. v naši skromni dolinici. Preč. gosp. kanonik Jakob Meško služili so ta dan svojo zlato sv. mašo, ter ob enem izrekli ljubemu Bogu dolžno zahvalo za tridesetletno uspešno župnikovanje pri Sv. Lovrencu. Dobri farani lovrenški pa niso zamudili te pre-